

שונה הלכות

בירורי הלכות ומנהגים

ועכשיו שולחנו של אדם מכפר – זהירות במיני המאכלים לבריאות גופו ונפשו ונשמתו

המלך אחר כך מפני מה לא עשית כדרך כל הארץ וכי לאו בני אדם הן, אמר לו מה אעשה שעלתה ריחן לפני כריח שקצים ורמשים עיי"ש, והענין הוא כי מהמאכל שהאדם אוכל עולים האדים אל המוחין ומתהווה על ידי זה כח התולדה המתעורר מן המוח על כן 'אין וכו' אלא לדעת' (יבמות נג:), נמצא ענין התולדה הוא כפי דקות המאכלים וכפי גסותם וגשמיותן וזוהמותן, על כן תמצא ישראל שאינם אוכלים בהמות ועופות וחיות טמאות ושקצים ורמשים יסוד תולדותם מבטן הוא בשכל דק וצלול יותר מכל האומות וכל האומות מודים בזה, ובוה תתבונן כיון שהיו מצוים לישראל להביא להם שקצים ורמשים אשר האוכלם עולה האד העב והמוזהם אל המוחין ועל ידי זה מולידים תולדות מזוהמים ורעים ואכזרים, על כן יצאה המכה מן יסוד (דמלכות דקדושה) אשר שם כביכול מקום התולדה לנשמות ישראל והכתה המכה לדעת דנוק' דקליפה במוחין שבה, ועל כן היתה המכה צפרד"ע צפור שיש בו דעה, הכן: [בני יששכר, חדש ניסן, מאמר ה, סימן כה]

המדרבה במאכלים מבושמים המאכלים בורחים ממנו

בחג הפסח נידונין על התבואה (ראש השנה ב). אמר הקדוש מו' פינחס וצל"ה מקארעין (לפי מה שהבנתי מכתבי תלמידיו ברשימה) 'כל הרוף אחר הכבוד וכו' וכל הבורח מן הכבוד הכבוד רודפו' (עירובין יג:), כן הוא מי שרוצה להרבות במאכלים ואוכל מטעמים ותבשילים מבושמים כדי שיהיה רווחא לבסומי אז המאכלים בורחים ממנו ומתמעט ח"ו פרנסתו, ובהיפך כשאוכל מאכלים בלתי מוטעמים בכדי שישפיק לו מעט מן המזון או המזון רודף אחריו, הנה מאכל המצה אין בה טעם, אז דנין על התבואה להרבות מזונת לישראל ע"כ, כן הבנתי מדברי תלמידיו.

ונרמו לדעתי הדבר בדברי נבואה (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעורך וכו' לכתך אחרי במדבר וכו', הנה הלכו וברחו ממקום המזון לארץ לא זרועה, מה כתוב בתריה 'קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה', על כן זה היום הוא ראשית תבואתו לגור על התבואה לטובה לישראל, ואתה הכן: [בני יששכר, חדש ניסן, מאמר ח, סימן ט]

קודם החטא היה כח במאכלים להחזיר ההתכה לגמרי שיחיה האדם לעולם

[וישע ה' אלקים גן בעדן מקדם וגו', ויצמח ה' אלקים] מן האדמה וכו' נחמד למראה וטוב למאכל' (בראשית ב ח-ט). הנה יתמה כל משיכל על שנותו את טעמו מ'אגן' ל'אדמה', ורש"י ז"ל פירש 'לענין הגן הכתוב מדבר', ויקשה למה לא אמר 'ויצמח ה' אלקים מן הגן', גם 'מן האדמה', הוה ליה למימר 'מהאדמה', גם למה משבח את פירות הגן דייקא באלו ה'ב' נחמד למראה וטוב למאכל', ובעין הדעת לקמן אמר תוארים אחרים.

ויראה לי על פי פשוטו שתורתנו הקדושה מלמדנו דעת להוציא מדרך המינין והאפיקורסין אשר אין להם חלק ב' ובתורתו הקדושה, ואינם מאמינים שהאדם נברא שיהיה חי וקים לעולם, כי על פי הטבע הותך ממנו בכל יום חיותו מבית ומבפנים עד כי יותך ממנו מכל וכל ולכן אי אפשר כלל לחיות בלי מאכל ומשתה, כי ברוב ההתכה בזמן מועט יפסק חיותו, אך המאכל והמשתה מחזירים לו ההתכה, אך לא מכל וכל, על כן כמעט מעט יחסר ממנו עד ישוב לעפרו, וזה דבר שאי אפשר בשום פנים שהמאכלים יחזירו לו בכל זמן כל ההתכה מחוס הטבעי כי זה כעת נמנע כאשר ידוע לחכמי הטבע.

על כן באה תוה"ק ללמדנו דעת, כי באמת היה לו באפשרי להיות קיים באישו עד עולם, כי הנה הפירות אשר נבראו או קודם חטא האדם היו מצמיחים מן האדמה העליונה, על כן חוק וכן ניתן להם להיותם מחזירים ההתכה בלי גירעון, וז"ש 'כל עץ נחמד למראה', רצה לומר כל הפירות היו נחמדים למראה, שלא היתה האכילה מהם על דרך תאות יצר הרע, רק שהיו נחמדים למראה, שהשיגו על ידם כל אחד במקום שמרמו, כי העולם הזה הוא כעין חותם קטן לכל העולמות, והיו אז נכרים כל אחד למקום שמרמו, והיתה האכילה מכל אחד לתקן את שורשו במקום עליון על אל דרך תאוה, ועל ידי זה היה בהם כח להחזיר ההתכה בלי גירעון, מה שאין כן שכל האכילות על ידי יצר הרע ועל דרך תאוה, אי אפשר להמאכלים להחזיר ההתכה (ותבין על ידי זה מה שקראו בוה"ק למצה נחמד דאסותא, כיון שהוא ראשית המצה אכילה ראשונה אשר ציונו הש"י, והבן), וזהו שאמר שכל עץ היה נחמד למראה, להבין על ידי שרשם במקום עליון, וטוב למאכל בהחזיר ההתכה הראויה ואכל וחי לעולם, נראה לי.

על כן תמצא ראשי תיבות כל הפסוק בגימטריא ש"ב מנין י"ב צירופי הוי"ה, להיות קודם החטא היה סוד הויה וקיום לכל הנעשים, ובכל דבר השיג איזה הוי"ה מרמו, בסוד 'מה רבו מעשיך הוי"ה' (תהלים קד כד), כי בכל אחד נרמו השם הוי"ה המהווה כל הברואים, על כן גם לו ניתן על ידי המאכלים הויה וקיום, וזה סוד לדעתי שנאמר בארונים משה כשעלה למרום ונתקיים בלא אכילה ושתיה הגשמית, נאמר עליו (תהלים סח ט) 'עלית למרום שבית שבי' לקחת מתנות באדם', רצה לומר אותן המתנות שנמסרו לאדם הראשון, מה שאין כן כעת נתהפך ליב"ש, שמתייבש הליחות והחיות מעט מעט, עד חישי השם מעשהו להאכילנו מסעודה המוכנת לצדיקים במהרה בימינו אמן: [ארא דכלה בראשית]

החולשות והחולאים באים מהמאכלים שאינם לפי מוג האדם

חדש אייר הוא נבחן ומונסה בחכמת הרפואה שהוא מסוגל לרפואה להריק האצטומכא מן העיפושים וחולשת המרה. ונראה לי הטעם שנשאר זה בסגולה בחדש הזה, דהנה כל החולשות והחולאים על פי הרוב באים מן המאכלים שאינם לפי מוג האדם, והנה בחדש הזה התחיל המן לירד 'לחם אכירים' (תהלים עה כה), 'לחם הנבלע באכירים' (יומא עה:), ולא היה בא מזה שום חולי ושום מכאוב, נמצא בחדש הזה נתרפאו כל החולאים, על כן נשאר טבע קיים בחדש הזה סגולה לרפואה: [בני יששכר, חדש אייר, מאמר א, סימן ג]

כשלא נזהר בבריאות המאכלים הוא בכלל אביזריהו דלא תרצח

ועוד ישנו בכלל אביזריהו דלא תרצח, באכילתו ושתייתו ובעילתו שלא במקום מצוה למלאות תאוותו, ולא יבטי וישגיח אם הדבר ההוא בריא לחיות גופו או אם זיק, הנה כאשר אוכל בתאוותו דברים המזיקים לחיותו הנה הוא בכלל אביזריהו דלא תרצח, ד'מה לי קטליה כולא וכו' (חולין לה:), וכן גברא דקטלוהו נשי, אם לא שעושה הענין לשם שמים בכדי להשביע את עצמו מן ההיתר שלא יבוא לידי איסור הנה הוא מצוה על זה, הן הדברים. וכן המצער את עצמו ודואג שלא במקום מצוה הנה הוא ממעט החיות של שונאי ישראל הן הדברים, וכן המסגף את עצמו בחיי צער מחמת כילות וקמצנות ד'מה לי קטליה וכו': [דרך פקודיך, מצוה לה, חלק המעשה, אות ד]

בשבת אין המאכלים מוזיקים

'ויברך אלקים את יום השביעי וקדש אותו' (בראשית ב ג), במדרש... (בראשית רבה פ"א ד), ר' אליעזר בשם ר' יוסי אמר מפני האיסטנסים ברכו במטעמים עד כאן. נראה לי פירושו, מי שהוא איסטנס ובימי החול אינו יכול לאכול מאכלים צוננים או חמין הטמונים מיום אתמול לשבת, ובטבע איסטנסותו מוזיקים לו מאכלים כאלה בחול, בשבת לא ידאג על זה יאכלו עונים וישבעו, דהנה בירך הש"ת את יום השבת שיהיה במאכלים הנזמנים בשבילו טעם מטעמים ומעדינים ורווחא לבסומי שכיח (עירובין פב: הגם שהאדם שבע ביותר ומוזיק לו אכילה גסה, עם כל זה כיון שנותנין לו מעדינים אוכל וישבע ודשן ואין מוזיק לו), כן הוא לענין מאכלי שבת, הגם שמאכלים כאלה הטמונים מיום אתמול מוזיקים לגוף בימות החול, כיון שהם נטמנים לשבת שורה בהם הברכה שיהיו מבושמים וטעמם כמעדיני מלכים ערבים לנפש ולגוף, ומי שהוא מאמין לדברי חכמים יבחין אז גם כן בחוש הנראה לעין בכל איש הישראלי אפילו החלושי כח', מה שאין כן המתפלספים אשר ערב לנפשם לחם שקר ואינם מאמינים לדברי חכמים, מאכלי שבת להם כמו שער בנפשם, ויפה אמרו קדמונינו אשר שרתה עליהם רוח הקודש, אמרו, 'בודקין אחריו שמא מין הוא', ועיין בבעל המאור (ריש פ"ג דשבת) שכתב שמי שאוסר חמין הטמונים לשבת יתעסקו בו עממין, והאוכל למעדינים מאכלים הנהוגים בישראל להטמין לשבת יזכה לתחייה עיי"ש.

ושפטו זה [במדרש] לפרש הברכה [שנאמר בפסוק ויברך אלקים וגו'] על מאכלי שבת, אפשר למדו זה ממה שאמרו חז"ל שיהיה הברכה מצויה בלחם הפנים, וכל זמן שהיתה הברכה מצויה כל כהן שהגיע לו כפול היה שבע ומעודן (יומא לט), ואפשר למדו גזירה שוה לחם לחם (כידוע לבקי בשותא דרבנן במדרשות שעל פי הרוב דרשותיהם מקובלות בגזירה שוה) כתיב בשבת 'לחם משנה' (שמות טז כב) וכתיב התם 'לחם פנים לפני וכו' (שם טז ל) מה התם ברכה אף בלחם שבת ברכה, (הסעודה נקראת על שם הלחם), ומדכתיב כאן סתם 'ויברך' ולא פירש מהו הברכה סמכו על גזירה שוה המקובלת שהברכה היא במאכלים הנזמנים לשבת.

ולפי זה צריכים לפרש 'ויקדש אותו' על פי מה שאמרו רז"ל המבשל בשבת אסור המאכל באכילה (ולמאן דסבירא ליה בהנאה) דכתיב 'כי קודש הוא לכם' (שמות לא יד) מה קדש אסור בהנאה אף מעשה שבת וכו', ויוצדק שפיר לפי זה 'ויברך אלקים את יום השביעי', את לרבות הטפל ליום השביעי היינו יום הששי, ברכו במטעמים היינו כשמבשל ביום הששי לצורך שבת, ויקדש אותו, מה שאין כן 'אותו' בעצמו קודש, היינו כשמבשל בשבת עצמו נאסר המאכל כקודש, עיין ברש"י פרשת תצא 'פן תקדש המלאה וכו' (דברים כב ט) מפרש רש"י פן תקדש כתרומו וסתתאב, כל דבר הנתעב על האדם בין לשבח כגון הקדש בין לגנאי כגון איסור נופל בו לשון קודש (כי עיקר תיבת קודש פירושו דבר הנבדל, נראה לי) כמו 'אל תגש בי כי קדשתך' (ישעיה סה ה), ודי בזה כעת: [בני יששכר, שבתות, מאמר ג, סימן י] ראה עוד דרך פקודיך, מצוה לה, חלק הדיבור, אות ט:

התולדה לפי דקות המאכלים

עוד שם (שמות רבה פ"ד), 'למה הביא עליהם צפרדעים, מפני שהיו משעבדין בישראל ואומרים להן הביאו לנו שקצים ורמשים, לפיכך הביא עליהן צפרדעים' ע"כ. עיין בדברי חז"ל (אבות דרבי נתן פט"ז ב) במלך פרס ששיגר לר' עקיבא שפחות כדרכם והיו מתנפלות עליו וחו' לא רצה ליגע בהם, ושאל אותו

1. בס' לקט שפתי קודש (בעלזא, שבועות) הביא עובדא נפלאה מעניין זה: "הגה"צ ר' ירחמיאל ישראל יצחק סעקולאל אבד" סאדאווא-ארה"ב הגיע על חג השבועות בשנת תשי"ד לקבל פני כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא ז"ע, וסיפר עובדא נפלאה קרה עמו אז, שבשבת קודש בעת עריכת השלחן של שחרית בצפרא דשבתא ישב ליד השולחן, והאדמו"ר מבעלזא נתן לו שירים מין הטשולנט מנה גדולה, ואמר להאדמו"ר מבעלזא שמאחר שהוא חולה על האצטומכא והוא סובל ממחלת האולקוס על כן

שונה הלכות

בירורי הלכות ומנהגים

מצות קידוש החדש שבזמן הזה

המצוה כדת של תורה בזמנה בעד כל ישראל, רק אנו סומכים על החשבון דר' הילל, הנה מחוייב כל אחד לחשוב על כל פנים בזמנו החשבון ממולד למולד על פי הכללים שכלל ר' הילל, ואי אפשר לנו לומר שאנחנו יוצאים ידי חובה בהחשבון שחשב ר' הילל בזמנו, כי אפילו הבית דין הגדול לא היו יכולים להוציא את הרבים ידי חובתם בזה רק בזמנם, אבל לא לדורות הבאים אחריהם.

מחוייב כל אחד לידע איזה שנה הוא במחזור קטן

וגם כן מחוייב כל אחד לידע איזה שנה הוא במחזור קטן, בכדי לידע איזה שנה צריכה להתעבר על פי הכלל שכלל ר' הילל הנ"ל, דהיינו י"ט שנה כל מחזור, ושבעה עבורים הם בכל מחזור דהיינו שנות ג' ו' ח' י"א י"ד י"ז י"ט: [שם אות י]

חשבון השנה שכתב רבינו

התחלת המחזור שאנחנו בו כעת היה בשנת ה' אלפים תקס"ח (בגימטריא הא"ל הגדול"ה הגבוה והנור"א, שאנחנו מצפים שבתשלום זה המחזור יתראה לעין כל גדולתו וגבורתו ונוראותו), הוא מחזור רצ"ד ליצירה (כשיושלם המחזור זה יושלם מ"ב מחזורים שב"ת⁵, וינחונו ב"ם כל ישראל מקדשי שמך, וישתלמו בשלימותם כל שאר המחזורים 'בר"ן יחד ככבי בקר⁶, היינו רנ"ב איבריך דשיעור קומה של אם הבנים, ויקובלו תפלות ישראל ר'אה נ"א ב'עניינו והבן, מעשה בראשית היה על ידי שם מ"ב וכל העליות הוא על ידי שם מ"ב דוגמת ראשית היצירה, וכבר ידעת שבשבת הוא עליות כל העולמות אבל הוא רק פנימיות העולמות, ועל ידי הסיבוב המחזור מ"ב מחזורים של שבת אז חכה לישועה בכל עת ורגע לעליות חיצוניות העולמות, והש"י יודע תעלומות, ואם בעל נפש אתה תבין 'ללבי גלית' (לב"י בגימטריא מ"ב 'לאיבר"י לא גלית' (ספדרין צט). היינו רנ"ב דשיעור קומה, ואם יתממה חכה לו כי קרוב יום ד' אשר יצפה לחוננו כימי עולם ואל אלקים ד' הוא יודע), והשנה הזאת היא שנת תקפ"ד, היא מעוברת, טו"ב למחזור, ר"ו ב' שלו"ם⁸ לפרט⁷: [שם]

חשבון המולד

המולד של החדש הלז כסלו היה ב' כ' תשפ"ו¹⁰, ממילא בחדש הבא לקראתנו לשלום הוא חדש טבת כאשר תוסיף א"ב תשצ"ג¹¹, יהיה המולד ד' ט' תצ"ט¹², וזוה תקיש לשאר ותחשוב ותספור ותמנה כדי לקיים מצוות עשה בזמנך¹³: [שם אות יא]

לפעמים יעיין בהחכמה כפי כחו

אשרי מי שזכה בילדותו ללמוד כל עומק החכמה הנפלאה של הילוך המזלות וחשבון התקופות בשיעור ובמשקל, כגון בקידוש החדש להרמב"ם, ובספר תכונות השמים, ובספר נחמד ונעים, כי הוא מצוה גדולה¹⁴, ובפרט בזמננו שאין מקיימים המצוה הזאת כתיקנה בבית דין הגדול שבירושלים והלימוד עולה במקום העשיה, אבל מי שלא למד בילדותו אי אפשר לבלות כל כך זמן רב הצריך לעניינים האלו, כי היא חכמה נפלאה דקה מן הדקה, יספיק לעצמו בחשבון הנ"ל כפי אשר כתבנו בקיום המצוה, ואף על פי כן לפעמים יעיין בהחכמה כפי כחו ומה שיבין יבין ולמצוה יחשב: [שם אות יב]

חיובה על בית דין הגדול

המצוה הזאת היא כך, בזמן שיש בית דין הגדול בירושלים עיקר חיובה על בית דין הגדול, ובזמן שאין בית דין הגדול החיוב הוא על הבית דין סמוכין בארץ ישראל, ובאם יש בחוץ לארץ בית דין סמוכים יותר גדולים בתורה מהסמוכים שבארץ ישראל חיוב המצוה גם עליהם: [דרך פקודי, מצוה ד, חלק המעשה אות א]

עיבור החדש

לדעת הרמב"ם גם עיבור השנה הוא בכלל המצוות עשה הלזו (והרמב"ן וסמ"ג מנאו עיבור השנה למצוות עשה בפני עצמה), ענין עיבור השנה הוא כך, שיחשבו הבית דין אם השנה צריכה להתעבר דהיינו להוסיף בה עוד חודש אחד, ודוקא אדר, ויסוד הענין הוא על הפסוק 'שמור את חדש האביב', שיהא אביב בזמנו, ועל ידי העיבור אנו משווים ימות הלבנה עם ימות החמה, כי באם לא היינו מעברין את השנה אזי ברבות הזמן היה חדש תשרי דימות הלבנה בניסן של חמה, כי ימות הלבנה שני' ימים וימות החמה שס"ה יום ורביעי: [שם אות י]

חשבון דרבי הלל

כאשר נתרבו השנים והלכו הדורות ונתמעטו הלבבות ונתפורו ישראל בכל פנה בגלות החל הזה, וראו שהוא דבר שאי אפשר לכל אחינו שבגולה לצפות בכל חודש מתי קבעו הבית דין הגדול שבדור את ראש חודש, והוא כמעט דבר שאי אפשר, ואם כן בזה היתה נעשית התורה ח"ו כאלפים ורבעות תורות, והיו נכשלים בחמץ בפסח ובעוני יום הקדוש ובמלאכת עבודה בכל מועדי ד', על כן עמד ר' הילל בנו של ר' יהודה הנשיא שהיה גדול בתורה ונסמך בארץ ישראל ותיקן לנו חשבון מסודר עד סוף כל הדורות על פי סודות העיבור המסור בידינו חשבון התקופות והמולדות וזמני הדחיות והעיבורים בכל זמן, ועל זה אנו סומכים עד היום, ומה שאנו מחשבים הוא לגלות ולבאר יום הנקבע על פי חשבון דר' הילל אשר היה סמוך בארץ ישראל: [שם אות ט]

בזמן הזה עיקר המצוה לחשוב חשבון התקופות והמולדות על פי הכללים המסורים בידינו נמצא בזמן הזה עיקר המצוה הוא לחשוב חשבון התקופות והמולדות על פי הכללים המסורים בידינו מאת חכמי האמת, וקביעות הראשי חדשים על פי הדחיות המסורים בידינו, דהיינו חשבון המולדות הוא בהוספת אחד יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים ממולד למולד (וכל שעה נחלקת לתת"ף חלקים' כמנין עת"ס כמ' רבתי דאי"ק¹⁵, דכתיב (דברי הימים א' יב לג) 'ומבני יששכר יודעי בינה לעת"ס'). וגם על פי הכללים לידע הדחיות בכדי לידע אם תהיה השנה שלימה או חסרה או כסדרן¹⁶.

על כל אחד מישראל לחשוב המולדות מחודש לחודש

והנה המצוה הזאת כעת מוטלת על כל אחד מישראל לחשוב על כל פנים המולדות מחודש לחודש, ולא יסמוך על הלוח הנדפס, ואמרו רז"ל (שבת עה). כל מי שידע לחשוב בחשבון תקופות ומולדות ואינו חושב עליו הכתוב אומר (ישעיה ה"ב) 'ואת פועל ד' לא יכירו ומעשי ידיו לא ראו', הנה הוא מדברי חז"ל בדרשותיהם, ולדעתי כיון שאין כעת בית דין סמוכים לעשות

1. וכל י"ח חלקים הם דקה.
2. שמחשבים א' מנין אחד, י' מנין עשרה, וק' מנין מאה, וכן בכ"ר גל"ש דמ"ת, ואחר כך מחשבים גם כן אותיות מנצפ"ך בחשבון המאות, דהיינו ה' - חמשה, נ' - חמשים, ק' - חמש מאות. ו- ששה, ס' - ששים, ס' - שש מאות, וכן הלאה, וזוה הכוונה במ' רבתי דאי"ק בכ"ר:
3. סדר החדשים אחד מלא (ל' יום) ואחד חסר (כ"ט יום) החל מחדש תשרי, אך החדשים מרחשוון וכסלו משתנים, וכשמרחשוון חסרה וכסלו מלאה הוא 'שנה כסדרה', וכששניהם מלאים הוא 'שנה שלמה', וכששניהם חסרים הוא 'שנה חסרה':
4. מחזור קטן הוא מחזור ימות הלבנה שהוא י"ט שנה (כשיטת רב אדא), שבמשך שנים אלו מעברים ז' פעמים את השנה, ובסוף י"ט שנה משתווים ימות הלבנה וימות החמה. ומחזור גדול הוא מחזור ימות החמה שהוא כ"ח שנים (כשיטת שמואל), שאז החמה חוזרת למקומה שהיתה בבריאת העולם בתחילת ליל ד':
5. דהיינו מ"ב פעמים ז' בגימטריא רצ"ד:
6. דהיינו תיבת ב"ם ותיבת בר"ן עולים ביחד כמנין רצ"ד:
7. יש לעיין דתיבת 'לאיבר'י עולה רנ"ג. ואולי רמז כאן לדעת רבי עקיבא שיש רנ"ג איבריך דנוקבא עם הוספת המפתח כמ"ש רבינו ברגל ישרה ערך גרן ח"ל: 'גרן וכו', ולי נראה שהוא לדעת רבי עקיבא בבכורות דף מ"ה ע"א, ז"ל, מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה, בדקו ומצאו בה רנ"ג, אמר להם שמא באשה בדקתם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות וכו', רבי עקיבא אומר כשם שמפתח לבית כך מפתח לאשה, שנאמר 'ויפתח את רחמה' (רמ"ה ה' נוספת על רמ"ה הם ב' צירים וב' דלתות ומפתח"ה נראה ל' וכו', עכ"ל הגמרא. וכפי הנראה הא דרבי עקיבא הלכה הוא ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כמו דר"ו ור"ג, ואם כן שפיר הוי רנ"ג, על כן נבנה המקדש במקום גר"ן וכו'. עיי"ש.

ואף דאכתי תקיש דכאן במנין המחזורים עסקינו כשעדיין לא עברו כי אם מ"ב ורנ"ב מחזורים, ואיך רמזה רבינו בתיבת 'לאיבר'י העולה רנ"ג, נראה על פי מש"כ רבינו באגרא דכלה (דרושים לימי בין ו-16 חלקים):
1. ראה שפע חיים חורש"י בחוקותי תשמ"ג, ובספר הרבי רבי צבי אלימלך מדינוב ח"ב עמוד תרנ"א:
2. ביום ב' בשבת, בשעה כ' שהוא בשמחה בערב אור ליום ג', ותשפ"ו חלקים (43 דקות ו-12 חלקים): דהיינו יום אחד י"ב שעות תשצ"ג חלקים. שבין מולד למולד יש כ"ט יום שהם ד' שבועות ויום אחד, נמצא על דרך משל אם המולד בחדש הזה היה ביום ראשון, המולד הבא יהיה לאחר ארבעה שבועות ביום ב', ואחר כך צריך להוסיף עוד י"ב שעות ותשצ"ג חלקים (44 דקות וחלק אחד):
3. ביום ד' בשבת בשעה 9 בבוקר ותצ"ט חלקים (שהם 27 דקות ו-13 חלקים)
4. המולד של חדש אדר ב' שאנחנו עומדים כעת היה אור ליום ד' בשעה ט' ותקע"ג חלקים (31 דקות ו-15 חלקים). ממילא בחדש הבא לקראתנו לשלום הוא חדש ניסן כאשר תוסיף יום אחד י"ב שעות ותשצ"ג חלקים (44 דקות וחלק אחד), יהיה המולד ביום ה' בבוקר בשעה י' רפ"ו חלקים (15 דקות ו-16 חלקים):
5. ראה שפע חיים חורש"י בחוקותי תשמ"ג, ובספר הרבי רבי צבי אלימלך מדינוב ח"ב עמוד תרנ"א:

אגרתא דפרקא

מכתבים ועיונים שהגיעו לשולחן המערכת

ויפה דייקת שהבני יששכר סובר שלא מקרי כלל עבירה לשמה רק מצוה, וכן מבואר ממה שכתב שהוי כמו המקריב קרבן ציבור בשבת, שאין זה עבירה לשמה, כדאיתא בגמרא יומא דף מו ע"ב שהותרה שבת לקרבנות ציבור, ולא הוי הודחה.

וכנראה שהמחלוקת המאור עינים והבני יששכר הוא אם פיקוח נפש בשבת הוי הותרה ולכן לא הוי עבירה כלל או שהוי הודחה ולכן הוי עבירה לשמה. ובמחלוקת זה כבר נחלקו הררי קדם, כמבואר בבית יוסף סימן שכח סעיף יד, שמהר"ם מרוטנבורג סובר שהותרה, והרשב"א ור"ן סוברים שהודחה שבת לפיקוח נפש ע"ש הנפקא מינה להלכה בזה, ויש עוד נ"מ במחלוקת זו. אם כן דברי המאור עינים והבני יששכר הם לפרש הענין על פי שיטות הראשונים.

בן ציון האונגפלד - לייקוד

לכבוד ש"ב ידידי הרה"ג ר' שלום שליט"א

בגליון מעיינות מהרצ"א פרשת ויקהל פקודי תשע"ח הבאת דברי הבני יששכר במאמרי סיון (מאמר ה' סימן כ) שכתב בענין פיקוח נפש שדוחה שבת, שאסור להחמיר ח"ו, שלא לחלל שבת, ולומר שגדולה עבירה לשמה כו', "כיון דעכ"פ אין כאן עבירה בעשייה זו ופיקוח נפש הוא כשהיית השאלה אסור לו לישאל [למורה הוראה, שהשואל הרי זה שופך דמים], וגם זה לא נכנס תחת סוג עבירה לשמה רק מצוה הוא, ומי שצוה על השבת לקדשו הוא צוה לחללו בפיקוח נפש, וכשם שמצוה הוא להקריב קרבנות ציבור הבאות חובה בשבת ואין זה תחת סוג עבירה לשמה והבן" עכ"ל.

הבאת שבמאור עינים פרשת אמור חולק עלה שכתב שפיקוח נפש שדוחה שבת הוי עבירה לשמה, ובה מעלים נשמות הנדחים אל הקדושה כו' ע"ש.

המשך 'הנהגות האדם' עמ' 1

ואנן קא מתנינן בעוקצין תלת סרי מתיבתא [שלוש עשרה ישיבות שאנו עוסקין כולן במסכת עוקצין ויודעין אותה יפה, ואפילו הכי בהם היו חסידים יותר ממנו, דאלו ר' יהודה כו' (רש"י)] ורב יהודה שליף מסאני ואתא מטרא, ואנן צוחינן וליכא דמשגח בן, אלא הקדוש ברוך הוא ליבא בעי דכתבי וה' יראה ללבב".

וכאשר תתבונן בדברי הגמרא תראה שעל מה שאמרו 'רבנותא למבעי בעיי' כתב רש"י ו'ללמוד תורה רחמנא לבא בעי', והוא מכון כדברי רבינו שגם קושיית הגמרא 'רבנותא למבעי בעיי' ראשי תיבות רל"ב.

העולם כולו, ולכאורה יש להתבונן מה זה ששאלו ר' ישמעאל מ"ה מלאכתך, וכי סלקא דעתך ששאל את כל תלמידיו מה מלאכתם דלמא אינו שום בעל מלאכה, והנראה ששאלו מ"ה מלאכתך, היינו מלאכת שמים דרכו והילוכו בקדושה, והשאלה הזו תתכן ביותר דוקא לר' מאיר שלא עמדו חבריו על סוף דעתו, שהיה דרכו והילוכו בקדושה לפי הזמן והמקום והבן, אז השיב לו הקדוש ר' מאיר 'לבל"ר אני', רצה לומר אני כל מלאכתי וכוונתי להיחוד העליון, סוד רל"ב רחמנא"א לב"א בעי' לפי הזמן והעת והמקום, (וכבר שמעתי בשם צדיק אחד שפירש כן תיבת לבל"ר והלמ"ד הוא פעולה) ואז השיב לו התנא ר' ישמעאל בני הוהר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר וכו', רצה לומר דלוה צריך זהירות רב ואומדן דעת לשקול הכל בפלס ומאזני צדק, שבשעה זו לזה הדבר הנעשה נקרא מצוה מה שאין כן בשעה שניה הוא בהיפוך, הכל לפי הזמן והמקום ונקרא מחסר או מייתר, והבן הענין כי אי אפשר לפרש בכתב ואתה דע לך".

ובס' אדמור"י בעלזא (ח"ד ע' קעא) הביא בזה דבר נפלא מהרה"ק מבעלזא ז"ע: "בשעה שמרן הרה"ק מהר"א מבעלזא אמר תורה הזכיר לפעמים את השו"ע סימן רל"א "בכל דרכיך דעה" שכל כוונותיך יהיו לשם שמים תמיד אמר סימן רל"ב ולא רל"א כפי שהוא באמת, ותמיד תמהתי על כך, פעם הערתי למרן שזהו סימן רל"א נהנה מאד על הערתי וקרא לאחיו הצדיק מבילגוריי שרשם את דבריו שאמר בשולחנו ואמר לו לכתוב סימן רל"א, אף על פי כן כשאמר שוב תורה והזכיר את הסימן בשו"ע אמר שוב סימן רל"ב, ואני הערתי לו עוד פעם, היה לי הדבר לפלא לפי שידעתי שלמרן יש זכרון טוב וזכור את המספר המדויק של הסימן, סיפרתי תמיהתי זאת לר' ישעיה גרינבוים, לאחר זמן הראה לי כי בספר סוד מרע ועשה טוב בהוספות מהצדיק רבי צבי אלימלך מדינוב בדף כ' הוא כותב בזה"ל 'ונהנה מה טוב ומה נעים שנחה רוח'ק על מרן בעל השו"ע לקבוע זה הסימן בסימן רל"א וגו' ועם הסימן א' שבו נקבע על פי מרן הרמ"א שיהיה ה' לנגדי תמיד הוא רל"ב סודו ידוע שמותיו של הקב"ה והוא תורת ה' תמימה וגו', אז נוכחתי לדעת שמן השמים שולחים דיבורים קדושים לתוך פיו".

והנה אף שרבינו דיבר דבריו הקדושים במדרגת רבי שמאיר שלא עמדו חבריו על סוף דעתו, והיה כוונתו על היחוד, מכל מקום צריך כל אחד לאחוז בעבודה הזאת לפום דרגא דיליה, לדעת שעיקר העבודה 'רחמנא לבא בעי', ולשקול במאזני צדק התנהגותו בכל עת ובכל זמן.

וכן אמרו בסנהדרין (קו): שעיקר העבודה הוא 'רחמנא ליבא בעי':

"אמר רבא ר'בנותא למבעי בעיי' [וללמוד תורה רחמנא ליבא בעי, דהא (רש"י)] בשני דרב יהודה כולי גנויי בנייקין [כל הגמרא שלהן לא הוה אלא בסדר גזיקין, שלא היו מרביין כל כך לדרוש (רש"י)], ואנן קא מתנינן טובא בעוקצין, וכי הוה מטי רב יהודה 'אשה שכובשת ירק בקדידה' ואמרי לה 'זיתים שכבשן בטרפיהן טהורים', אמר הוית דרב ושמואל קא חזינא הכא [דלא הוה ידע מאי טעמא הן טהורין (רש"י)],

המשך 'פניני אמרים' עמ' 1

ככש"ב עבור הג' קניית הנ"ל, וכל המצות נקרא 'קרבן ליי' שמקרב על ידו אותיות הוי"ה ב"ה, ואמר 'אם כשב הוא מקריב את קרבנו, אם רוצה לעשות קירוב אותיות הוי"ה על ידי המצוה הזאת, אזי והקריבו לפני הוי"ה, יהיה עיקר כונתו להקריב הכש"ב היינו השכינה, לפני הוי"ה אל מול פני יי', שיהיה היחוד העליון פנים בפנים ויעשה ויצליח, והשם הטוב יכפר בעדינו: [שם]

בפסוק הזה כש"ב, השכינה נקנית בג' דרכים כס"ף שט"ר ביא"ה (קידושין ב.), ראשי תיבות כש"ב. (כבר אנחנו מזהירים מחז"ל חכמי האמת לפשוט דמיון הגשמיות ממחשבותינו בעסקינן בדברים כאלו, רק להתבונן הענין ברוחניות על פי הקדמת שלמדנו מחכמי האמת שאין אלו הדברים כפשוטם ח"ו ואתה דע לך), הנה אדם הנושא אשה לשם שמים, הוא עבור צורכי גבוה ולעשות יחודין בעולמות עליונים שיהיה היחוד העליון פנים בפנים, ולזה יש לרמוז לאדם 'אם כש"ב הוא מקריב את קרבנו, היינו שנושא בג' דרכים הנרמזים

ואלו יעמדו על חבריה ידידי חיקרים שלקחו על עצמם להחזיק עול הוצאות הגליון למשך שנה שלימה

<p>לעלו נשמת הרה"ח ר' יעקב נטע ב"ו אשר אנשיל בעק ז"ל נלב"ע ב"ה אדר ב' תשע"ו</p> <p>מרת תה לאה ע"ה בתרה"צ ר' ישראל אריה זצ"ל אדמו"ר מפריעמטלאן לונדון נלב"ע כ"ב טבת תשע"ד</p> <p>נתרם ע"י בנם ידידינו הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א ר"מ ביישבת מנחת יצחק</p>	<p>לעלו נשמת המשביא הגדול עמוד התווך של מוסדות התורה בחב"י תבל הרב משה בן הרב שמעון רייכמן ז"ל נלב"ע כ"ג מרחשון תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>נתרם ע"י נכדי ידידינו הרה"ג ר' שמעון מילעני שליט"א</p>	<p>לעלו נשמת הרה"ח ר' אברהם ישכר בן הרה"ח ר' ישעיה נפתלי חייץ האונגפלד ז"ל נכד רבינו בעל בני יששכר ז"ע נלב"ע כ"ז סיון תשנ"ג לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>לעלו נשמת הרה"ח ר' יפתלי בן הרה"ח ר' אהרן ז"ל נלב"ע ב' כסלו תשס"ב לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>ווי' האשה החשובה מרת רחל חנה בת תרה"ח ר' יצחק הכהן ע"ה נלב"ע ח' תשרי ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>נתרם על ידי בנם ידידינו הנכבד הרה"ח ר' יצחק בערלינגער שליט"א</p>	<p>לעלו נשמת הרה"ח ר' עזריאל מנחם ב"ר נתן ז"ל נלב"ע מוצאי שבועי של פסח תשע"ו ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>לעלו נשמת הרה"ח ר' אברהם ישכר בן הרה"ח ר' ישעיה נפתלי חייץ האונגפלד ז"ל נכד רבינו בעל בני יששכר ז"ע נלב"ע כ"ז סיון תשנ"ג לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.</p>

יוצא לאור על ידי מכון "מעיינות מהרצ"א" להפצת תורת רבותינו הקדושים מדינוב ותלמידיהם הק' ז"ע

מכתבים למערכת, פקס: 0722338802-153 או בדוא"ל maayunosmaartzu@gmail.com לתרומות והנצחות 077-5175507

